
УДК 619:001:371.315

Євстаф'єва В.О.

д.вет.н., професор, завідувач кафедри паразитології
та ветеринарно-санітарної експертизи

E-mail: evstva@ukr.net

Мельничук В.В.

асистент кафедри паразитології та ветеринарно-санітарної експертизи

E-mail: melnychuk86@ukr.net

Полтавська державна аграрна академія
м. Полтава

СУЧАСНА МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН ВЕТЕРИНАРНОГО НАПРЯМУ

Yevstafieva V.A.

Dr. Sc.(Vet. sciences), Professor of Department of Parasitology
and Veterinary-Sanitary Expertise

E-mail: evstva@ukr.net

Melnychuk V.V.

Assistant Lecturer of Department of Parasitology and Veterinary-Sanitary Expertise

E-mail: melnychuk86@ukr.net

Poltava State Agrarian Academy
Poltava

MODERN METHODOLOGY OF TEACHING OF EDUCATIONAL DISCIPLINES OF VETERINARY DIRECTION

Анотація

Вступ. Вища школа в Україні насамперед зорієнтована на задоволення освітніх потреб особистості, примноження досвіду, вихід вітчизняної науки на світовий рівень, забезпечення ринку праці висококваліфікованими фахівцями із різних спеціальностей, у тому числі з ветеринарної медицини. Тому впровадження сучасних методів викладання навчальних дисциплін ветеринарного напрямку дозволить готувати спеціалістів вищої кваліфікації, здатних після здобуття відповідної освіти вирішувати виробничі або наукові завдання.

Методи. У статті висвітлені сучасні методики викладання професійно орієнтованих дисциплін в галузі знань «Ветеринарія» за результатами аналізу навчальних програм ветеринарних дисциплін у Полтавській державній аграрній академії.

Результати. Отримані дані свідчать, що викладання дисциплін професійно орієнтованого циклу відбувається відповідно до програмно-методичного забезпечення з урахуванням можливостей сучасних інформаційних технологій навчання та орієнтується на формування освіченої особистості, здатної до постійного оновлення наукових знань й професійної мобільності.

Перспективи. Перспективами удосконалення навчальних програм ветеринарних дисциплін може бути впровадження європейського досвіду у побудові лекційних, лабораторних занять та самостійної роботи здобувачів вищої освіти спеціальності «Ветеринарна медицина» з метою підвищення її результативності.

Ключові слова: навчальна дисципліна, методика викладання, ветеринарна медицина, освітні потреби.

Abstract

Introduction. Higher education in Ukraine is focused on meeting the educational requirements of the individual, exchanging the experience, integration of the Ukrainian science into the global scientific process and saturation of labor market with skilled specialists, veterinary medicine specialists in particular. Therefore, the introduction of modern methods of teaching allows training highly qualified specialists capable to solve production or scientific challenges.

Methods. The modern methods of professionally oriented courses teaching for the students of Veterinary medicine department at Poltava State Agrarian Academy have been analyzed.

Results. From the analysis of data it is concluded that the teaching of professionally oriented disciplines through the use of the software and multimedia support focuses on the formation of well-educated self-contained person, capable to updating of scientific knowledge and professional mobility.

Discussion. New perspectives in teaching of veterinary disciplines are concerned with the adoption of the best European practices to the training materials for the students of Veterinary medicine department in order to increase its effectiveness.

Keywords: the educational discipline, methodology of teaching, veterinary medicine, educational needs.

Аннотация

Вступ. Высшая школа в Украине в первую очередь ориентирована на удовлетворение образовательных потребностей личности, преумножение опыта, выход отечественной науки на мировой уровень, обеспечение рынка труда высококвалифицированными специалистами различных специальностей, в том числе и ветеринарной медицины. Поэтому внедрение современных методов преподавания учебных дисциплин ветеринарного направления позволит готовить специалистов высшей квалификации, способных после получения соответствующего образования решать производственные или научные задачи.

Методы. В статье освещены современные методики преподавания профессионально ориентированных дисциплин в области знаний «Ветеринария» по результатам анализа учебных программ ветеринарных дисциплин в Полтавской государственной аграрной академии.

Результаты. Полученные данные свидетельствуют, что преподавание дисциплин профессионально ориентированного цикла происходит в соответствии с программно-методическим обеспечением и учетом возможностей современных информационных технологий обучения, а также ориентируется на формирование образованной личности, способной к постоянному обновлению научных знаний и профессиональной мобильности.

Перспективы. Перспективами совершенствования учебных программ ветеринарных дисциплин может быть внедрение европейского опыта в проведение лекционных, лабораторных занятий и самостоятельной работы студентов специальности «Ветеринарная медицина» с целью повышения ее результативности.

Ключевые слова: учебная дисциплина, методика преподавания, ветеринарная медицина, образовательные потребности.

Вступ. Інтенсивні зміни в соціальному житті країни, що беруть витоки з початку ХХІ ст. та пов'язані зі світовою економічною ситуацією, потребують нових, більш жорстких вимог до професійної підготовки майбутніх фахівців із різних спеціальностей, зокрема ветеринарної медицини. Нині, в умовах конкуренції цінними є випускники аграрних закладів освіти, що здатні до розкриття власного потенціалу особистості як одного з аспектів професійної самореалізації. Професіонали, які здатні до самоосвіти, вдосконалення отриманих професійних знань, самостійного пошуку нових підходів та умінь їх застосувати. Таким чином, на плечі викладачів ветеринарних факультетів лягає велика відповідальність, адже саме завдяки правильності алгоритму вчинків, підходу та майстерності викладацького складу країна може отримати самодостатніх, конкурентоспроможних та впевнених у собі та своїх діях спеціалістів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Сьогодні диктує нам свої вимоги щодо високого рівня освіти, що насамперед передбачає створення умов для розвитку й самореалізації працівника як особистості, адже на сучасному етапі розвитку більшості країн світу випускні кампанії розглядають не просто як можливість вищих навчальних закладів поповнити державні ряди «робочої сили», а як виток бурхливого та стрімкого росту соціально та економічно активних верств населення, що можуть задіяними одночасно в багатьох сферах виробничого процесу та суспільних відносинах [1, с. 136–141; 2, с. 141–146].

У зв'язку з цим, підготовка лікарів ветеринарної медицини в Україні поступово набуває особливого значення, що пояснюється певною специфікою фахівців цієї категорії. Відомо, що ветеринарні лікарі безпосередньо мають справу з тваринним світом, тим самим опосередковано впливають на життя та здоров'я людини. Відповідно до Закону України «Про вищу освіту» [3, с. 4, с. 24] та Закону «Про ветеринарну медицину» [4, с. 22–27], метою вищої ветеринарної освіти є підготовка конкурентоспроможного висококваліфікованого фахівця, здатного вирішувати професійні задачі у ринкових умовах (проводити оздоровчі, профілактичні, діагностичні, лікувальні роботи та ветеринарно-санітарну експертизу, надавати інші ветеринарні послуги) [5, с. 6–8]. Крім того, за Законом України «Про вищу освіту» науково-методичне забезпечення вищої освіти включає підготовку навчальної і наукової літератури та забезпечення нею вищих навчальних закладів. Підготовка та забезпечення вищих навчальних закладів навчально-методичною документацією повинна відповідати змісту навчання, визначеному стандартами вищої освіти. Отже, науково-методичне забезпечення будь-якої навчальної дисципліни, що включена до навчального плану підготовки фахівців за спеціальністю «Ветеринарна медицина», має бути викладено у навчально-методичному комплексі, який розробляється відповідно до діючих актів законодавства України у галузі вищої освіти [5, с. 13–14].

З переходом України до високих та вимогливих Європейських стандартів освітня процес також змінюється, поступово переймаючи досвід системи освіти європейських країн. Насамперед це пов'язано з тим, що в жорстких ринкових умовах європейська система демонструє високу життєздатність, сталість та адаптаційну спроможність до різних проявів соціальних змін, що відповідно потребує внесення змін у програми навчальних дисциплін для підготовки фахівців різного профілю, зокрема і з ветеринарної медицини [6, с. 35–41; 7–9].

На сучасному етапі стрімкого темпу розвитку економіки, науки та інформаційних технологій необхідно шукати та впроваджувати нові підходи до організації роботи в галузі підготовки студентів з метою підвищення їхньої конкурентоспроможності на ринку праці. Адже найбільшій ефективності від навчального процесу можна досягти за рахунок активізації діяльності студентів шляхом особистісного прикладу, формування власного досвіду та мислення у кожного учасника освітнього процесу.

Мета роботи полягає у розкритті особливостей професійної підготовки лікаря ветеринарної медицини та потенціалу кожного студента у процесі застосування сучасних методів викладання дисциплін професійної підготовки.

Методологія. Використано комплекс теоретичних методів дослідження: метод аналізу і синтезу – при вивченні офіційних документів, навчально-методичної документації, різноманітних науково-педагогічних джерел; метод порівняння – при вивченні навчальних планів і програм; метод узагальнення та конкретизації, який сприяв формулюванню загальних висновків. Предметом дослідження були навчальні програми профільних дисциплін факультету ветеринарної медицини у Полтавській державній аграрній академії, які використовуються у навчальному процесі упродовж 2015–2016 навчального року.

Результати. Викладання на ветеринарному факультеті, зокрема у Полтавській державній аграрній академії, має свої особливості та специфіку. Так, науково-педагогічний працівник повинен бути, насамперед, підготовлений методично до здійснення професійної діяльності та володіти методикою навчання як наукою. Процес викладання на факультеті ветеринарної медицини Полтавської державної аграрної академії тісно пов'язаний із науковими знаннями, які науково-педагогічні працівники постійно розвивають з урахуванням сучасних досягнень науки, що знаходить відображення у формуванні та наповненні професійно орієнтованих навчальних дисциплін. І такий підхід до навчального процесу дуже важливий, оскільки згідно з визначенням в українському законодавстві, навчальна дисципліна вищого навчального закладу – це педагогічно адаптована система понять про явища, закономірності, закони, теорії, методи тощо будь-якої галузі діяльності (або сукупності різних галузей діяльності) з визначенням потрібного рівня сформованості у тих, хто навчається, певної сукупності умінь і навичок [10, с. 19].

У процесі аналізу навчальних програм профільних дисциплін факультету ветеринарної медицини у Полтавській державній аграрній академії можна зазначити, що у своїй діяльності педагоги дотримуються організаційно-методичних основ у навчанні. Так на факультеті передбачено лекційні, лабораторні, семінарські заняття, індивідуальні завдання у вигляді виконання курсової роботи, а також самостійна робота здобувачів вищої освіти та практична підготовка з виїздом на виробництво. Саме така схема забезпечує відточення майстерності майбутніх лікарів, створюються умови для розвитку лікарського мислення, впевненості та відповідальності.

Підвищенню результативності навчального процесу сприяє вдосконалення викладачами подачі матеріалу за рахунок пошуку мотивації та впровадження спеціальних форм занять, таких як лекція-бесіда, лекція-консультація, лекція-дискусія із залученням сучасної техніки та унаочнення матеріалу. Це, в свою чергу, значною мірою сприяє кращому засвоєнню конкретної теми здобувачами вищої освіти. Наявність мультимедійного супроводу є дуже позитивним моментом. За таких умов під час лекції відбувається не просто розповідь, а й візуалізація інформації. Адже специфіка ветеринарної медицини полягає у прикладах, які досить добре наводити за допомогою сучасної мультимедійної техніки.

Значна увага на факультеті ветеринарної медицини Полтавської державної аграрної академії приділяється проведенню лабораторних занять, які виконуються у спеціально обладнаних навчальних лабораторіях з використанням устаткування, пристосованого до умов навчального процесу. Кожний студент проводить дослідження, вчиться ставити діагноз, використовувати новітні технології, які використовуються у ветеринарній медицині. Важливим напрямом у навчанні на кафедрах є посилення самостійності й експериментального пошуку в освоєнні нових знань і придбанні практичного досвіду. Досягається це розробкою індивідуальних завдань і методичних вказівок, за якими здобувачі вищої освіти самостійно готують, освоюють і виконують різні дослідження. В період проведення лабораторної роботи студенти можуть користуватися навчальною і науковою літературою, наочними матеріалами. Ще однією формою роботи у навчальному процесі, який простежується у програмах навчальних ветеринарних дисциплін є інтерактивна технологія навчання, яка заснована на взаємодії всіх його учасників: або кожен зі студентів має конкретне завдання, за яке він повинен публічно прозвітуватись, або від його діяльності залежить якість виконання поставленого перед малою групою та перед всією академічною завдання.

Значний відсоток годин (більше 40 %) у програмах навчальних дисциплін відведений на самостійну роботу здобувачів вищої освіти. Це пов'язане з тим, що самостійна робота є основним засобом оволодіння навчальним матеріалом у час, вільний

від обов'язкових навчальних занять. Для самостійної роботи науково-педагогічними працівниками запропоновані як традиційні, так й інноваційні джерела інформації. Серед традиційних – перевагу надають спеціалізованій ветеринарній літературі, періодичним виданням. З інноваційних джерел інформації запропоновані такі як: публікації в Інтернеті, електронні бібліотеки, web-сайти інформаційних джерел. Матеріал навчальної дисципліни, рекомендований для засвоєння майбутніми фахівцями в процесі самостійної роботи, є складовою підсумкового контролю, що стимулює здобувачів вищої освіти до самоконтролю та самовдосконалення. Таким чином, самостійна робота не лише формує навички і уміння самостійного здобування знань, а й має важливе виховне значення, оскільки формує таку позитивну рису характеру особистості, як самостійність та відповідальність, що відіграє суттєву роль у формуванні сучасного висококваліфікованого фахівця у галузі ветеринарної медицини.

Висновки. У Полтавській державній аграрній академії метою підготовки лікаря ветеринарної медицини є формування висококваліфікованого фахівця широкого профілю. Цьому сприяє викладання навчальних дисциплін ветеринарного напрямку із застосуванням сучасних методів та європейського досвіду, а використання у навчальному процесі інноваційних технологій, активних та інтерактивних методів підвищує ефективність засвоєння матеріалу майбутніми фахівцями. Перспективами удосконалення навчальних програм ветеринарних дисциплін може бути впровадження європейського досвіду у побудові лекційних, лабораторних занять та самостійної роботи здобувачів вищої освіти спеціальності «Ветеринарна медицина» з метою підвищення її результативності.

Список використаних джерел

1. Батечко Н.Г. Підготовка викладачів вищої школи в умовах магістратури: теоретико-методологічні засади: монографія [Текст] / Н.Г. Батечко – К.: Едельвейс, 2014. – 708 с.
2. Корсак К.В. Світова вища освіта. Порівняння і визнання закордонних кваліфікацій і дипломів: монографія [Текст] / К.В. Корсак. – К.: Арго, 1997. – 207 с.
3. Про вищу освіту № 1556-VII [Текст] : [закон України : офіц. текст: за станом на 1 липня 2014 року]. – К.: Голос України, 2004. – № 35-36 (499-500). – 64 с.
4. Про ветеринарну медицину [Текст] : [закон України : офіц. текст: за станом на 15 січня 2014 року]. – К.: Паливода А. В., 2014. – 92 с.
5. Береза В. І. Методика навчання ветеринарних дисциплін [Текст] / В.І. Береза, Л.Л. Білан, М.І. Цвіліховський. – К.: Аграрна освіта, 2009. – 193 с.
6. Журавська Н.С. Методологія проектування інтерактивних курсів на основі європейського досвіду [Текст] / Н.С. Журавська. – К.: НАУ, 2010. – 143 с.
7. Журавська Н.С. Вища освіта Італії та Бельгії: підготовка викладачів професійно-орієнтованих дисциплін [Текст] / Н. С. Журавська // Наукові записки Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя. – 2007. – № 4. – С. 139-143.
8. Журавська Н.С. Інформаційні технології як шлях до покращення якості вітчизняної освіти: зарубіжний досвід [Текст] / Н. С. Журавська // Нова педагогічна думка. – 2007. – № 3. – С. 14-17.
9. Мельничук Д. Проблеми і перспективи ветеринарної освіти в Україні [Текст] / Д. Мельничук, А. Мазуркевич, П. Достоевський // Ветеринарна медицина України. – 1998. – С. 8-10.
10. Лякішева А.В. Методика викладання навчальних дисциплін соціально-педагогічного напрямку студентам ВНЗ [Текст] / А.В. Лякішева, Л.К. Грицюк. – Луцьк, 2013. – 504 с.

References

1. Batechko, N. H. (2014). *Pidhotovka vykladachiv vyschoi shkoly v umovakh mahistratury: teoretyko-metodolohichni zasady : monohrafiia* [Training of higher education in terms of Master : theoretical and methodological principles]. Kyiv, Edelweiss. [in Ukrainian].
2. Korsak, K.V. (1997). *Svitova vyscha osvita. Porivniannia i vyznannia zakordonykh kvalifikatsij*

i diplomiv : monohrafiia [The global higher education. Comparison and recognition of foreign qualifications and diplomas]. Kyiv, Arho. [in Ukrainian].

3. *Zakon Ukrainy Pro vyschu osvitu.* (2014). [Law of Ukraine on Higher Education]. Kyiv, Holos Ukrainy. [in Ukrainian].

4. *Zakon Ukrainy Pro veterynarnu medytsynu.* (2014). [Law of Ukraine On Veterinary Medicine]. Kyiv, Palyvoda A.V. [in Ukrainian].

5. Bereza, V.I., Bilan, L.L., Tsvilikhovskij, M.I. (2009). *Metodyka navchannia veterynarnykh dystsyplin* [Methods of teaching veterinary sciences]. Kyiv, Ahrarna osvita. [in Ukrainian].

6. Zhuravska, N.S. (2010). *Metodolohiia proektuvannia interaktyvnykh kursiv na osnovi ievropejskoho dosvidu* [The methodology of designing interactive courses based on European experience]. – Kyiv, Natsionalnyj ahraryj universytet. [in Ukrainian].

7. Zhuravska, N.S. (2007). *Vyscha osvita Italii ta Belhii : pidhotovka vykladachiv profesijno-oriientovanykh dystsyplin* [Higher education in Italy and Belgium: training teachers professionally-oriented courses], *Naukovi zapysky Nizhynskoho derzhavnoho universytetu imeni Mykoly Hoholia.* – Scientific notes Nizhyn Gogol State University, 4, 139-143. [in Ukrainian].

8. Zhuravska, N.S. (2007). *Informatsijni tekhnolohii iak shliakh do pokraschennia iakosti vitchyznianoї osvity: zarubizhnyj dosvid* [Information technology as a way to improve the quality of national education : international experience]. *Nova pedahohichna dumka.* New pedagogical thought, 3, 14-17. [in Ukrainian].

9. Melnychuk, D., Mazurkevych, A., Dostoievskij, P. (1998). *Problemy i perspektyvy veterynarnoi osvity v Ukraini* [Problems and prospects of veterinary education in Ukraine]. *Veterynarna medytsyna Ukrainy.* Veterinary Medicine Ukraine, 8-10. [in Ukrainian].

10. Liakisheva, A.V., Hrytsiuk, L.K. (2013). *Metodyka vykladannia navchalnykh dystsyplin sotsialno-pedahohichnoho napriamu studentam VNZ* [Methods of teaching social-pedagogical direction of university students. Lutsk [in Ukrainian].